

דבקה אפורה התגלתה בנחל ערוגות-עילי במדבר-יהודה

אוהד בנימיני , בית-ספר שדה עפרה hadbi78@gmail.com

אבי שמידע , מחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה העברית
בירושלים - avi.shmida@gmail.com

=====

אחרי שנים רבות של חיפוש נמצא צמח המצוקים הנדיר **דבקה אפורה** *Galium canum* במצוקי נחל ערוגות עליון בין הישוב איבי הנחל לבין רכס הכנוב והלאורה הקטנה. צמח נדיר זה היה מוכר עד כה רק משלושה אתרי מצוקים בישראל וכל ניסיונות הבוטנאים למצאו במדבר-יהודה עלו עד כה בתוהו (הוא נאסף בשנת 1946 על ידי י. הלוי כנראה בקניין דרג'ה). גם אהרון ליסטון אשר עשב במקום בשנות השמונים של המאה הקודמת (ליסטון 1986, עלון רתם מס.21) לא הצליח למצאו וגם כל מאמציו של אבי שמידע למצוא את הדבקה האפורה בשנים האחרונות לא נשאו פרי (שמידע ובנימיני בהכנה, כלנית 7).

דבקה אפורה הייתה מועמדת חשובה להיכנס לרשימת המינים בסכנת הכחדה ולהיות מוכרזת כמין אדום. למין זה תפוצה מקוטעת נדירה במצוקים לחים מהרי תורכיה ועד הרי תימן כאשר בישראל היא הייתה ידועה בעיקר ממצוקי מערת קשת בגבול הלבנון. אןרם ההסתברות לפגיעה בבית-הגידול המצוקי קטנה ביותר ולכן על פי הקריטריונים המקובלים בעולם - היא לא הוכללה לצערנו במינים האדומים של ישראל. פרוק על הביולוגיה, הביוגיאוגרפיה והאבולוציה של הקבוצה של דבקה אפורה יופיע בקרוב בכתב העת "כלנית".

דבקה אפורה במצוקי נחל ערוגות-עילי מתחת לישוב איבי הנחל בספר יהודה, צלם אוהד בנימיני ©

בתאריך 29.03.20 יצאנו אני ויונתם בשן לסיור צפרות ובוטניקה בנחל ערוגות עליון סביב היישוב איבי הנחל, בעקבות תגליות בוטניות שגילו במקום אבי שמידע יאיר וינר ועופרה פרידמן. בסיורנו הקודמים במקום נמצאו שני מקבצים גדולים של **כלך שומרוני** בתוך היישוב,

בתצפית עם טלסקופ שערכנו על מצוקי הנחל במפנה הדרומי נראו עשרות פרטים נוספים של **כלך שומרוני** בשיא פריחה. רק עיון מאוחר יותר באתר "עמוד ענן" העלה שהם מוכרים והתגלו ע"י אהרון ליסטון בשנת 1984 (ליסטון 1986).

בהמשך השיטוט לאורך המצוק (במפנה הצפוני) שמחנו לגלות מספר רב (כ-15) פרטים של הצמח הנדיר **דבקה אפורה Galium canum**, הידועה רק מאתר אחד בגליל המערבי ומואדי קלט. הצמחים גדלים אך ורק במצוק יחד עם **ציפורנית אפורה דרדר החרחבינה** ועוד צמחי סלעים אופייניים.

דבקה אפורה היא צמח סלעים בעל גוון מאפיר, הצמחים פורחים סביב חודש מאי עם פריחה ארגמנית עדינה. מציאה זו מצטרפת לשורת מציאות נוספות מהאזור - **בולנתוס דק-גבעול** (שמידע 2020, כלנית 7), **כלך שומרוני**, **מרור שנהבי ואכילאת ארם-צובא**. פרוט על **הדבקה האפורה** צמחי המצוקים באזור ויחודו הבוטני של "קניון ערוגות-עילי" - יופיע בכתב העץ כלנית בקרוב.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: בנימיני א 2020 דבקה אפורה *Galium canum* התגלתה בנחל ערוגות-עילי במדבר-יהודה, כתב-עת "כלנית" מספר 7.

https://www.kalanit.org.il/galium-canum_news

=====

